

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-27239794-045.02-181/1771
Konu : Görüş Talebi

14.10.2024

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

- İlgili : a) İçişleri Bakanlığı'nın (İçişleri Dairesi Genel Müdürlüğü) 23.12.2021 tarihli ve E-88694097-000-21367 sayılı yazısı.
b) 10.10.2022 tarihli ve E-85752027-601.01-7/1957 sayılı yazımız.
c) 09.10.2024 tarihli ve B.M. 2024/3484 sayılı yazımız.

Çocuk teslimi ve çocukla ilişkisel ilmi kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin ilamlarda ilçede bulunan kolluk personeli sayısının yetersizliğinden dolayı her dosya için çocuk görüşme merkezlerinde kolluk görevlendirilmesi yapıp yapılmayacağı hususunda görüş bildirilmesi talebini içeren ilgi (c) yazı ve eki incelendi.

Bilindiği üzere; 30/11/2021 tarihli ve 31675 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7343 sayılı T.C. Yasası ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 39 ila 55 inci maddeleriyle 2004 sayılı T.C. Yasası ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 5717 sayılı Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanun ve diğer ilgili mevzuatta değişiklik yapılmıştır.

Yapılan mevzuat değişikliği ile 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa "Çocuk Teslimi ve Çocukla İlişkisel İlmî Kurulması" başlıklı altıda çocuk teslimi ve çocukla ilişkisel ilmi kurulmasına dair ilamlara yönelik düzenlemelerin yer aldığı Dördüncü Kısım eklenmiş, mevcut Dördüncü Kısım Beşinci Kısım olarak teselsül ettirilmiştir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun;

"**Görevli ve yetkili birim**" kenar başlıklı 41/A maddesinde, "(1) Çocuk teslimi veya çocukla ilişkisel ilmi kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocuğun üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığı'nca kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince bu Kısım hükümlerine göre yerine getirilir.

(2) Müdürlüklerde müdür, yeteri kadar müdür yardımcısı ve personel ile psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilir.

(3) Müdürlük bulunmayan yerlerde bu Kısım kapsamında yer alan görevler, Adalet Bakanlığı'nca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı işleri müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

(4) İlam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocuğun yerleşim yeri müdürlüğü yetkilidir.

(5) İlam ve tedbir kararları müdürlük tarafından görevlendirilen psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanlar, uzmanın bulunmadığı yerlerde ise öğretmen marifetiyle yerine getirilir.

(6) İlam ve tedbir kararlarını yerine getirmek için müdürlüğün talebi üzerine, valilikler tarafından kamu kurum ve kuruluşlarında görevli, beşinci fıkrada belirtilen uzmanların yer aldığı bir görevli listesi oluşturulur. Bu uzmanların yeterli sayıda olmaması hâlinde öğretmenler de listeye dâhil edilir. Bu listede yer alan uzman ve öğretmenlerin görev yapacakları yer ve tarihler müdürlükler tarafından belirlenir.",

"**Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi**" kenar başlıklı 41/B maddesinde, "(1) Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine



getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer ve müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı mı veya yükümlüyle irtibat kurulamadı mı tutana a ba lar.

(3) Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocu u getirmeyece ini beyan ederse yahut yükümlü çocu u belirlenen yere getirmezse müdürlük, derhâl yükümlüye, çocu un teslimine dair bir teslim emri gönderir. Emir, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yükümlüye tebli edilir. Bu emirde a a ıdaki hususlar yer alır:

a) Müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocu u emirde belirtilen yere getirmek zorunda oldu u.

b) Çocu u emirde belirtilen yere getirmesine engel te kil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlü e bildirimde bulunarak çocu un müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerekti i.

c) Çocu u getirmez veya haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınmasını talep etmezse, çocu un, uzman veya ö retmen marifetiyle gerekirse kolluktan yardım alınarak ve zor kullanılarak teslim alınaca ı.

d) Emrin gere inin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı.

e) Müdürlükçe yapılan i ve i lemlere kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyetle bulunabilece i.

(4) Müdürlü ün belirledi i yere getirilen veya yükümlünün haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınan çocuk hak sahibine teslim edilir.

(5) Yükümlü, emrin gere ini yerine getirmezse, çocuk nerede bulunursa bulunsun müdürlük tarafından alınarak hak sahibine teslim edilir. Bu hâlde kolluktan yardım istenebilir. Kolluk birimleri, zor kullanma dâhil bu konudaki talepleri derhâl yerine getirir.

(6) Çocuk hak sahibine teslim edildikten sonra yükümlü haklı bir sebep olmaksızın çocu u tekrar alırsa ayrıca yeni bir hükme veya yükümlüyle irtibata geçmeye ya da teslim emri tebli ine gerek olmaksızın çocuk be inci fıkra uyarınca hak sahibine teslim edilir.

(7) Çocu un üstün yararının gerektirdi i hâllerde müdürlük, yükümlüyle irtibata geçmeye veya teslim emri tebli ine gerek olmaksızın do rudan be inci fıkra hükmünü uygulayabilir.",

"Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar ba lıklı 41/C maddesinde, "(1) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer; ilam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un müdürlük tarafından belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı mı veya yükümlüyle irtibat kurulamadı mı tutana a ba lar.

(3) Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocu u getirmeyece ini beyan ederse yahut belirlenen yere getirmezse müdürlük, derhâl yükümlüye, çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair bir teslim emri gönderir. Emir, 7201 sayılı Kanun hükümlerine göre yükümlüye tebli edilir. Bu emirde a a ıdaki hususlar yer alır:

a) lam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte, gün ve saatin belirtilmemesi hâlinde müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocu u emirde belirtilen yere getirmek zorunda oldu u.

b) Çocu u emirde belirtilen yere getirmesine engel te kil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlü e bildirimde bulunarak çocu un müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerekti i.

c) lam veya tedbir kararı kapsamında emrin tebli inden sonraki dönemde de (a) ve (b) bentlerindeki yükümlülü ünün devam edece i, bunun için yeniden emir çıkarılmayaca ı.

d) Emrin gere inin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı.

e) Yerle im yeri veya ileti im bilgilerinin de i mesi hâlinde yeni adres veya ileti im bilgilerinin



müdürlü e derhâl bildirilmesi gerekti i.

f) Müdürlükçe yapılan i ve i lemlere kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyette bulunulabilece i.

(4) Müdürlü ün belirledi i yere getirilen çocuk hak sahibine teslim edilir. Hak sahibine; ilam veya tedbir kararında belirtilen sürenin bitiminde çocu u, belirlenen yere getirmek zorunda oldu u, çocu u getirmez veya kendisinden kaynaklanmayan makul sebepler hariç olmak üzere geç getirirse disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı, hakkında suç duyurusunda bulunulaca ı hususu tutana a ba lanarak tebli edilir. Çocuk, belirlenen yere getirilmezse hak sahibi hakkında müdürlük tarafından suç duyurusunda bulunulur ve müteakip süreç hakkında yükümlü bilgilendirilir.

(5) Ki isel ili ki kurulmasından sonra hak sahibi tarafından teslim yerine getirilen çocu un yükümlüye veya yükümlünün belirledi i ki iye teslimi mümkün olmazsa çocuk hak sahibinde bırakılır. Bu da mümkün olmazsa müdürlü ün talebi üzerine, aile ve sosyal hizmetler il müdürlü ü tarafından çocu un geçici olarak barınmasına yönelik tedbirler alınır.

(6) Yükümlü haklı mazereti nedeniyle çocu un müdürlükçe alınmasını talep ederse, gerekti inde hak sahibi de hazır bulundurulmak suretiyle çocuk, müdürlük tarafından yükümlüden alınarak hak sahibine teslim edilir.

(7) Hak sahibi, emrin yükümlüye tebli inden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocu u teslim almaya gelece ini müdürlü e yazılı olarak, elektronik ortamda veya ba vuru a amasında beyan etti i ileti im kanalıyla bildirmek zorundadır. Hak sahibinin bildirimde bulunmadı ı veya gelemeyece ini bildirdi i hâllerde bu husus ve çocu u emirde belirtilen yere getirme zorunlulu u bulunmadı ı yükümlüye bildirilir. Tüm bu i lemler tutanak altına alınır.

(8) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin çocu un üstün yararını koruyacak ekilde yerine getirilebilmesi amacıyla müdürlü ün önerisi üzerine aile mahkemesince, çocuk, hak sahibi veya yükümlü hakkında danı manlık tedbiri uygulanmasına karar verilebilir. Yükümlünün teslim emrine aykırı ilk hareketinde müdürlük yükümlü hakkında danı manlık tedbiri uygulanmasını aile mahkemesinden talep eder.

(9) lam veya tedbir kararını rızasıyla yerine getirdi ini iddia eden yükümlü, ikinci fıkra uyarınca yapılan bildirim veya bu bildirim yapılamamı sa üçüncü fıkra uyarınca gönderilen teslim emrinin haksız oldu unu süresi içinde ikâyet yoluyla ileri sürebilir.

(10) Çocu un yerle im yerinin de i mesi hâlinde dosya resen ilgili yer müdürlü üne gönderilir ve ilgili müdürlük i lemlere kaldı ı yerden devam eder. Bu müdürlük, dosyadaki teslim emri kapsamında sadece teslimin gerçekleştirilece i yeni yeri yükümlüye tebli eder. Teslim yeri de i ikli i hak sahibine her türlü ileti im vasıtasıyla bildirilir.

(11) Hak sahibi veya teslim yükümlüsü hakkında, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Kar ı İddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca gizlilik kararı ya da ba ka bir tedbire karar verilmesi hâlinde, teslim i lemleri bu kararlar dikkate alınarak yerine getirilir.

(12) Hak sahibi, teslim emrinin yükümlüye tebli inden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocu u teslim almaya gelece ini müdürlü e bildirdi i hâlde haklı bir mazeret olmaksızın art arda iki kez veya bir yılda üç kez gelmezse müdürlük tarafından dosyanın i lemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebli edilir.

(13) Teslim emrinin tebli inden sonraki dönemde yükümlü en az bir yıl boyunca emrin gere ini usulüne uygun bir ekilde yerine getirir ve müteakip dönemde de ki isel ili ki kurulmasına dair mahkeme kararına uygun olarak hareket edece ini taahhüt ederse müdürlük, ilgili uzmanın kanaatini de alarak dosyanın i lemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verebilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebli edilir. Yükümlü bu taahhüdünü yerine getirmezse hak sahibinin talebiyle yükümlüye do rudan teslim emri tebli edilir.",

"Teslim mekânları" kenar ba lıklı 41/D maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemler, müdürlükçe belirlenen teslim mekânlarında gerçekleştirilir.

(2) Teslim i lemleri için müdürlü ün talebi üzerine, valilikler ve belediyeler tarafından elveri li teslim mekânları belirlenir, yoksa olu turulur; araç tahsis edilir ve sürücü görevlendirilir.



(3) Teslim mekânlarının belirlenmesinde, olu turulmasında, tefri inde, bu mekânların güvenli inin sa lanmasında ve teslim hizmetlerinin sunumunda, kamu kurum ve kurulu ları ile belediyeler, müdürlü e her türlü deste i sa lamakla yükümlüdür.",

04/08/2022 tarihli ve 31913 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Çocuk Teslimi ve Çocukla Ki isel ili ki Kurulmasına li kin lam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmeli in;

"Tanımlar" kenar ba lıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "...

d) Çocuk teslimi: Velayete ili kin verilen ilam veya tedbir kararına istinaden süreklilik arz etmeyen, çocu un yükümlüden alınarak hak sahibine verilmesi sürecini,

e) Di er personel: Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde müdür, müdür yardımcısı, psikolog, pedagog ve sosyal çalı macı dı ndaki çalı anları,

f) Hak sahibi: Çocuk teslimi i lemlerinde velayet kendisine verilen ki iyi, ki isel ili ki kurulması i lemlerinde ise velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocukla arasında ki isel ili ki kurulan ki iyi,

g) Ki isel ili ki: lam veya tedbir kararına istinaden velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan anne ve babanın ya da di er ki ilerinin çocukla sınırlı bir süre görü mesi veya birlikte kalması sürecini,

) Kolluk: Emniyet Genel Müdürlü ü, Jandarma Genel Komutanlı ı ve Sahil Güvenlik Komutanlı ı te kilatında, emniyet ve asayi ile kamu düzeninin korunmasını sa lamak için kanunların ve kanunlara dayanarak yetkili makamların verdi i görevleri yerine getiren personel ve görevlileri,

...
1) Müdürlük: Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlü ünü,

...
m) Uzman: Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalı macı olarak çalı anlar ile müdürlü ün talebi üzerine valilikler tarafından hazırlanan listede bulunan kamu kurum ve kurulu larında görevli psikolog, pedagog, sosyal çalı macı, çocuk geli imci ve rehber ö retmenleri,

n) Yükümlü: Çocuk teslimi veya çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı gere ince çocu u teslim etmesi gereken ki iyi, ifade eder.",

"Müdürün görevleri" kenar ba lıklı 14 üncü maddesinde, "(1) Müdürün çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması i lemlerine ili kin görevleri unlardır:

...
) Güvenlikle ilgili gecikmeksizin kolluk birimleri ile irtibat kurarak önlem alınmasını talep etmek, gerekmesi hâlinde durumu derhâl ba savcılı a bildirmek.

...",

"Teslim mekânları" kenar ba lıklı 20 nci maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemler müdürlükçe belirlenen teslim mekânlarında gerçekleştirilir.

(2) Teslim mekânlarının belirlenmesinde çocu un üstün yararı uyarınca fiziksel ve ruhsal geli imine uygun yerlerin seçilmesine ö zen gösterilir.

(3) Çocuk teslimi ve ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin yerine getirilmesi sürecinde teslim mekânları ile yakın çevresinde meydana gelebilecek olayların önlenmesi için teslim mekânının güvenlik unsurunun bulunmaması veya yeterli olmaması hâlinde kolluk görevlileri tarafından gerekli tedbirler alınır.",

"Kolluk birimlerinden yardım alınması" kenar ba lıklı 31 inci maddesinde, "(1) Çocuk teslimine ili kin ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemlerde gerekmesi hâlinde kolluktan yardım istenebilir. Kolluk birimleri, zor kullanma dâhil bu konudaki talepleri derhâl yerine getirir."

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldü ü üzere, çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam ve tedbir kararlarının adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlüklerince, bu



müdürlüklerin bulunmadığı yerlerde ise Bakanlıkça belirlenen hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüklerince yerine getirilecek, uzman veya öğretmenler ile bu kapsamda görevlendirilen diğer kişilerin teslim sürecinde görev yapacakları hususları düzenleme altına alınmıştır.

Bununla birlikte, çocuk teslimi ve çocukla ilişkisel ilişkilerin kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin işlemler için adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne başvuru savcılık aracılığıyla talebi üzerine valilikler ve belediyeler tarafından verilen teslim mekânlarının belirlenmesi, yoksulluğun giderilmesi ve araç tahsis edilerek sürücü görevlendirilmesi hususları ile teslim mekânlarının tefrihi, güvenli, ısıtılması, temizliğin sağlanması gibi konularda kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne gerekli desteği sağlamakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

Öte yandan, çocuk teslimine ilişkin ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine dair işlemlerde gerekmesi hâlinde zor kullanma dâhil bu konudaki yardım taleplerinin kolluk birimlerince yerine getirilecek hususu düzenlenmiştir. Buna ilaveten teslim mekanları ile çevre güvenliğin sağlanması hususlarında gerekli önlemlerin alınması için işlemleri yapan müdürlüğün Cumhuriyet başsavcılığı vasıtasıyla ilgili kolluk biriminden talepte bulunması gerekmektedir.

Ayrıca, işleri Bakanlıkça daresi Genel Müdürlüğün ilgili (a) yazısıyla 81 il valiliğinden çocuk görüşme merkezleri ile çevresinde alınacak güvenlik önlemlerinin planlanmasının yapılması hususunun istenildiği, yine Bakanlıkça yazısıyla ilgili (b) yazısıyla çocuk görüşme merkezlerinin oluşturulması ve güvenliğin sağlanması hususunda görev verilen tüm kurumların görev ve sorumluluklarını eksiksiz bir şekilde yerine getirmeleri konusunda gerekli hassasiyetin azami düzeyde gösterilmesi hususuna dikkat çekilmiştir.

Bu itibarla, çocuk teslimi ve çocukla ilişkisel ilişkilerin kurulmasına dair ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi sürecinde dosya ayrımı yapılmaksızın, çocuk görüşme merkezlerinin ve çevresinin güvenliğin sağlanması için başvuru savcılık aracılığıyla kolluktan talepten bulunulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Meral GÖKKAYA
Hâkim
Bakan a.
Başkan

